

Mesterházi Zsuzsa köszöntése¹

Tisztelt Ünnepe, Mesterházi Zsuzsa Professzor Asszony, kedves Kollégák és Hallgatók, kedves Vendégek!

Tíz évvel ezelőtt, 2006-ban is kerek születésnapot ünnepeltünk. Ugyanitt, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karán, a Magyar Tudomány Ünnepe. Kötet is készült Mesterházi Zsuzsa tiszteletére *Tanulmányok a tanulásban akadályozottak pedagógiája és határtudományai köréből* címmel. Laudációmban a debilitás jelentéstartományától a tanulási akadályozottság fogalmáig vázoltam fel Mesterházi Zsuzsa munkásságát és szakmai életútja jelentősebb állomásait. Zsuzsa a tanulási akadályozottságról írt szabad asszociáció a tudomány eszközeivel feltárt ismeretek mellett a filozófia, a művészet, illetve a kultúra értékeinek nézőpontjából, a „leszűkítő egyszempontúság” helyett a holisztikus szemlélet árnyaltságával emelt ki egy-egy mozzanatot a tanulási akadályozottsággal kapcsolatos összefüggések sokaságából.² A tanulmány rövid, szakmai, tudományos „hozzáadott értéke”, hogy divatosan fogalmazzak, jelentős, stílusosan lenyűgöző, szépirodalmi élmény. Ajándék az ünneplőknek, olvasóknak.

Ma is Zsuzsát köszöntjük a Magyar Tudomány Ünnepe 2016-os kari rendezvényén. A gyógypedagógusok közössége és a tudomány nevében vállalkoztam valami laudáció-félét megfogalmazni. Nem „klasszikus” méltatást, amely felöleli az ünnepele valamennyi, a gyógypedagógiai gyakorlattal és a gyógypedagógiai elméletképzéssel kapcsolatos, valamint oktatói és vezetői tevékenységét, szerepét. A Magyar Tudomány Ünnepe kari konferenciája keretében számos előadó és előadás kínál alkalmat a gazdag delatvidék bemutatására, megidézésére. Köszöntőmben egy régi főiskolai jegyzet és egy átdolgozás folyamatában lévő tankönyv kapcsán hívom – ajándékként – előadótársul Esterházy Pétert, a matematikáról, a nyelv ismeretéről és a távolságról együtt gondolkodni.

---

¹ A köszöntő elhangzott a Magyar Tudomány Ünnepe 2016 rendezvény keretében Mesterházi Zsuzsa tiszteletére szervezett konferencián 2016. november 24-én az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karon.

² Mesterházi Zsuzsa előadása a *Tanulmányok a tanulásban akadályozottak pedagógiája és határtudományai köréből* című kötetben jelent meg 2008-ban (Educatio, Budapest, 37-45.).

A matematikáról, a nyelv ismeretéről és a gyógypedagógusok közösségéről

A Tankönyvkiadónál 1980-ban jelent meg Mesterházi Zsuzsa jegyzete *Számolás-mérés (matematika) tanítása a kiegészítő iskolában* címmel, 173 oldal terjedelemben. Az új, a számfogalom fejlesztéséhez a halmaztant segítségül hívó matematika tanítás kézikönyve égi áldás, segítség volt a régi matematikán nevelkedett gyógypedagógusok számára a megértéshez és a megértetéshez. Elméleti tudás és gyakorlati tapasztalat ölelkezése. Aki a hetvenes évek végén és a nyolcvanas évek elején 'kiegészítő iskolában' tanított, átérzi és elfogadja a pátoszomat. Mesterházi Zsuzsa tankönyve tükrözte a szerző matematikai felkészültségét, gyermekismeretét, gyógypedagógusi módszertani tapasztaltságát és a leírás, ábrázolás képességét. A matematika tudása és a szavak izgalmas jelentésgazdagsága, a hol édes, hol keserű, hol édeskeser játékossága elválaszthatatlan forrásai voltak Esterházy könnyed-nehéz intellektualizmusának is. Részlet a *Mindentudás Egyetemén* 2003. szeptember 4-én tartott, *A szavak csodálatos életéből* című előadásából: „Tekintsük A halmazt. Ez legyen a prímszámok halmaza. Egy pozitív egész számot prímszámnak nevezünk, ha 1-en és önmagán kívül más egész számmal nem osztható. Az 1-et nem tekintjük annak (noha!), de ilyen a 2, 3, 5, 7... és így tovább. B halmaz legyen a valaha élt magyar írók halmaza, tehát ha valaki magyar író, akkor benne van, és ha benne van (most az mindegy, hogy nyakig vagy bokáig), az magyar író. Írónak azt nevezzük... hát lényegében, amit prímnek, hogy az egyen és önmagán kívül ne legyen más osztója (lásd még: a mindenséggel mérd magad!), ha pedig valaki író és magyarul ír, az magyar író. (Ez a felfogás tehát nem tud értelmet tulajdonítani a „magyarul ír, de nem magyar író” kifejezésnek, illetve ez barokkos kifejezése annak, hogy illető nem író.) – Ez a prím váratlanul tényleg jó definíció, vannak pl. az ikerprímek, 11-13, 17-19, Goethe és Schiller, Arany és Petőfi, Stan és Pan.”³ EP számára az inkluzív társadalomszemlélet már nem csak eszmény, jót játszadozik a szövegben a halmazok definiálásával, hogy aztán egyértelműen és könyékgig belenyúljon a társadalmi „lecsóba” (bocsánat az illetlenül idetévedt, de a szakirány tematikus kereteitől nem idegen tartalmú kifejezésért), és „igazságot” is hirdethessen.

A matematikától búcsúzva egy kedves történet Esterházy Péterről, 2013-ból, az *Egyszerű történet vessző száz oldal - a kardozós változat* című regénye megjelenése alkalmából: „Közben a kivetítőn felvillan Esterházy neve, alatta pedig, hogy 'író, matematikus'. Az író jó, a vessző is jó, a matematikus nem jó, igazítja el kedvesen közönségét EP. Mi a baja a matematikussal, kérdez vissza gyorsan Winkler Nóra. Esterházy öt évet tanult az egyetemen matematikát, saját bevallása szerint azonban 'viszonylag intelligensen' halvány dunsztja sincs magáról a tudományról. 'Ez olyan, mintha valaki elvégezz egy íróiskolát, és akkor ő már író.' Majd felelget egy esetet,

---

³ Forrás: Esterházy Péter (2003): *A szavak csodálatos életéből*. *Mindentudás Egyeteme*. Videofelvétel. <https://goo.gl/Ni3ddF> Utolsó letöltés ideje: 2016. november 23.

amikor egyszer Lovász Lászlóval volt egy társaságban, és valaki egy kalap alá véve őket azt találta mondani: ti matematikusok. 'Arra rendesen elpirultam.'⁴

Feltételezem, Lovász László egy picit sem érezte rosszul magát ebben az élethelyzetben.

Négy évtizede vagyok tagja a gyógypedagógus-közösségnek, és kapcsolatom van számos olyan tanítóval, pedagógussal is, akik számára a Bárczi és a szakirány művelői lehetőséget kínálnak arra, hogy megismerkedjenek azzal a tudományterülettel, szakterülettel, szakmával, hivatással és határtudományaival, határterületeivel, partnereivel, amellyel és amelyekkel láthatóan és láthatatlanul összetartoznak. Láthatóan törvényekkel és rendeletekkel szabályozottan, az elfogadás, az integráció gyakorlatában és a befogadás, inklúzió eszményéhez közelítve, láthatatlanul pedig abban a vívódásban, küzdelemben, amely a személyes érték- és normarend, valamint a vállalt professziót vagy küldetést nem támogató, olykor ellehetetlenítő feltételek kilátástalanságában formálódó gyakorlat között jelent(het) és teremt(het) – ha nem is hidat – pallót. A tanítók és a gyógypedagógusok közös lehetősége és feladata leképezni a gyermekek és fiatalok közötti különbségeket az iskolában: tantervben, tananyagban, eszközökben, módszerekben és tanulászervezési módokban. Feladatuk – az integrációban és a speciális (szegregált) intézményekben egyaránt – az egyéni tanulási utak megtervezése a különleges és az individuális nevelési szükségletek ismeretében. Zsuzsa a tanulási akadályozottság definíciójában is már biografikus szemlélettel közelített a tanulásban akadályozott gyermekhez: az egyéni életút megismerése a fejlesztési terv készítésének elengedhetetlen feltétele. A személyes élettörténetből és diagnosztikus eszközökkel megismerhető oki tényezők tudása mellett az egyén nevelési szükségleteinek megállapítása és az ennek megfelelő nevelés együttesen eredményezheti a tanulásban akadályozott gyermekek minél kedvezőbb fejlődését.

A távolságról és a tudományról, kultúráról és személyiségről

Mesterházi Zsuzsát a gyógypedagógusok közössége nem csak a főiskolai és egyetemi tanulmányai, illetve a doktori képzés során kapott és szerzett szemlélet és ismeretek alapján tisztelik. Számos innováció: „iskolakísérletek”, kutatások, pályázatok és egyéb projektek keretében kísérte, segítette és támogatja ma is szakmai, szakértői és tanácsadói tevékenységével az iskolák, egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, szakszolgálatok és alapítványok vezetőit, munkatársait. A gyógypedagógusok közösségét lassan két évtizede a Kaposváron, Győrben és Szegeden végzett gyógypedagógusok is gazdagítják, akik közül számos hallgatót üdvözölhetünk Karunk mesterszakán és gyógypedagógus-szakvizsgás továbbképzéseiben. Zsuzsa – felismerve a gyógypedagógia várható szakemberszükségletének bővülését –, támogatta a képzések létrejöttét és fejlődését, komoly figyelmet szentelve a minőségi követelményekre. Nagy távolságok

---

⁴ Családi kiadás: Esterházy Péter és Marcell a Margón. Forrás: <https://goo.gl/6SVQYL> Utolsó letöltés ideje: 2016. november 23.

vannak a képzőhelyek és a képző szakemberek között, hagyományokban és lehetőségekben, térben és időben egyaránt. A személyességben is, természetesen. A szakmai feladatok számosságának növekedése, a minőségi munka felülírhatatlan követelménye önmagától és munkatársaitól, a fenyegető, de esélyeket is kínáló egyetemi integrációs és belső (főiskolai, kari) szervezeti változások fegyvelmezett időbeosztást kívántak a szak felelősétől, a tanszék vezetőjétől, a tudományos és nemzetközi ügyek főigazgató-helyettesétől és a főigazgatótól egyaránt. És nem szóltam a mindig felkészült és odaadó oktatóról, a szenvedélyes kutatóról, a Waldorf szerelemről, és a mindig igényes, tematikusan gazdag és stílusosan gyöngyszem fényességűre csiszolt publikációkról, a folyóirat alapításról és a szerkesztőségekben vállalt feladatokról.

Bazsányi Sándor egy Szegedy-Maszák Mihályhoz címzett köszöntőjében az író kedves szerzőjét, Kosztolányi Dezsőt idézte: „Az, hogy személyesen csak távoli kapcsolatban voltunk, valahogy sosem zavart. Még tetszett is; úgy éreztem, csakis ebben a távolságban létezhet számomra, a maga távolságtartó valójában. Persze hallgattam (távrolról) az óráit a bölcsészkaron, olvastam (még távolabbról) az írásait könyvekben, folyóiratokban. Sokat tanultam tőle. Például a távolságtartásról. Hogy a távolságtartás ugyanolyan érvényes, sőt könnyen lehet, hogy még érvényesebb viszony a dolgokhoz (írott és nem írott dolgokhoz), mint a közelség. Olyan időkben mindenképp, amikor lépten-nyomon beleütközünk mindenféle közvetlen értékvállalásba, harsány állásfoglalásba, harcos igehirdetésbe. A közelség „kancsal apostolaiába”, a „zagyva keletnek elmebetegeibe”. Szegedy-Maszák Kosztolányi-monográfiája egy évben jelent meg Esterházy Péter *Estjével*.⁵

Tizennyolc esztendeje jelent meg *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése* című tankönyv, amelybe három főiskolai munkatársát és három kollégát a gyógypedagógiai praxisból szerzőtársnak invitált, illetve továbbiakkal interjúkat készített. A külföldi megkérdezettek között szerepelt Wember professzor úr⁶ is, akit körünkben üdvözölhetünk a tudomány és Zsuzsa kari ünneplésén. A kötetben Esterházyt idézve *a megértés, kölcsönös megértés* fogalma köré építettem szakunk, szakirányunk vázlatos fejlődéstörténetét, követve Mesterházi Zsuzsa munkásságát. Napjaink helyzetéről csak keveset szólok, dolgozunk a tankönyv megújításán, immár tizenöt szerzőtárs bevonásával. Rendkívüli szakmai felkészültséggel, türelemmel, megértéssel, belátással és bölcsességgel irányítja Zsuzsa a munkát társszerkesztőjével, Szekeres Ágotával, moderálja mindazokat a szellemi és érzelmi hullámokat, amelyek a megbeszéléseken fel-fellángolnak: sokféleképpen gondolkodunk a szakterületről, multi- és interdiszciplináris embertudományunk fejlődésében a viták és konszenzusok fontos szerepet kapnak. „... Olyan ez, mint maga az élet, megpróbáljuk részleteiben megérteni, de az összesség élménye a lenyűgöző”, írta 2004-ben Mesterházi Zsuzsa „a mélyben folyamatosan ugyanaz a bűvópatak táplálta...” *A gyógypedagógia elméletképzésének főbb irányai* című tanulmányában⁷.

⁵ Forrás: <http://www.litera.hu/hirek/a-tavolsagtartas-szenvedelye> Utolsó letöltés ideje 2016. november 23.

⁶ Dr. Franz Wember a Dortmundi Egyetem Rehabilitáció Tudományi Karának professzora

⁷ Az idézet a jelzett tanulmány zárómondata. In: Zászkaliczky Péter és Verdes Tamás (2004) (szerk.): Tágabb értelemben vett gyógypedagógia. A fogyatékoság jelensége a gyógypedagógia határtudományaiban. ELTE

A tudomány nevében röviden és visszafogott közelségből szeretnék pár gondolatot a megújuló-bővülő kötet kapcsán megosztani a konferencia résztvevőivel. Kultúráról és személyiségről szólok.

Lenyűgöző tájékozottság és otthonosság a német nyelvű szakirodalomban. Kollégák felkérése az angol nyelvű anyagok tanulmányozására, összehasonlító leírására. A téma szempontjából meghatározó hazai és külföldi gyógypedagógiai és gyógypedagógiatörténeti szakirodalom egyre bővülő feltárása, másodelemzések készítése. A gyógypedagógia és társtudományai területén született tudományos eredmények, a szépirodalom, a zene és a képzőművészet hatásainak „bevonása” a szerkesztői és szakírói tevékenységbe. Az idegen nyelvről történő fordítás, a szavak és fogalmak értelmezésének, a nemzetközi megnevezések, irányzatok, elméletek magyar megfelelőjének keresése és megtalálása. Személyes kultúraközi kutatás.

Köszönjük Zsuzsa munkásságát! A továbbiakban is vágyjuk és várjuk irányítását a tankönyvi munkálatokban, a gyógypedagógia-tudomány és a gyógypedagógiai praxis támogatásában egyaránt! Isten éltesse egészségben, szeretetben, derűben, alkotásban!

Szabó Ákosné

ELTE BÁRCZI GUSZTÁV GYÓGYPEDAGÓGIAI KAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TOVÁBBKÉPZŐ KÖZPONT

SEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS ZENETERÁPIÁVAL PEDAGÓGUS-TOVÁBBKÉPZÉS

A 120 órás akkreditált pedagógus-továbbképzést azoknak a szakembereknek ajánljuk, akik saját élményen alapuló, zeneterápiás eszközökkel történő önismeretre, személyiségfejlesztésre vállalkoznak azért, hogy munkájukat hatékonyabban, empatikusabban tudják ellátni. Ebből a célból a résztvevők megismerik az emberi hang/hangadás pszichés hatásait, a zenei eszközöket használó kreatív nonverbális kommunikációt, a zene képzőművészeti eszközökkel való (ön)kifejezését, vizuális megjelenítését, a hang és mozgás kapcsolatát, valamint ismereteket és tapasztalatokat szereznek a rendszerelméletű családterápia elemeiről, a családon belüli alrendszerek működéséről, különös tekintettel a gyermeki szerepekre. Mindezt a zene eszközeivel sajátítják el a csoportdinamika tükrében. (A részvétel nem igényel zenei előképzettséget.)

Továbbképzési napok: 2017. május 6.-június 25. péntek-szombati napokon (péntek 16-20, szombat 9-18 óráig)

Jelentkezési határidő: 2017. március 31.

Részletes információk a kari honlapon: www.barcsi.elte.hu, e-mail: tovabbkezo@barcsi.elte.hu